

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Het Vergunningenhuis
T.a.v. dhr. ing. Th. J. Portegijs
Zilverparkkade 21
8232 WJ LELYSTAD

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Natuur en Biodiversiteit

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

mr. S.N.M. van Dijk

T 070 379 7906

s.n.m.vandijk@minez.nl

Ons kenmerk

DGAN-NB / 17023703

Uw kenmerk

Bijlage(n)

7

Datum **- 16 FEBRUARI 2017 -**

Betreft Wet natuurbescherming; vergunning; garnalenvisserij

Geachte heer Portegijs,

Op basis van uw aanvraag van 21 december 2016 (namens een zestal specifiek benoemde partijen), om een vergunning op grond van artikel 2.7, lid 2, Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) verleen ik hierbij vergunning voor de garnalenvisserij in de Natura 2000-gebieden Waddenzee, Noordzeekustzone, Voordelta, Westerschelde en Vlake van de Raan.

Voor een weergave van de inhoud van de aanvraag en de relevante wet- en regelgeving alsmede het van toepassing zijnde beleid verwijs ik naar de bijlage bij dit besluit. In dezelfde bijlage treft u voorts mijn inhoudelijke overwegingen die aan dit besluit ten grondslag liggen aan. De aanvraag en de bijlagen maken onderdeel uit van dit besluit.

Voorschriften en beperkingen

Ter bescherming van de in de Natura 2000-gebieden Waddenzee, Noordzeekustzone, Voordelta, Westerschelde en Vlake van de Raan aanwezige beschermde natuurwaarden, verbind ik aan deze vergunning de volgende voorschriften en beperkingen.

Algemeen

1. Deze vergunning staat op naam van de individuele benoemde natuurlijke personen of rechtspersonen zoals vermeld in bijlage 3 van deze vergunning, zulks altijd in verplichte combinatie met de daarin opgenomen vermelding van het door deze individuele natuurlijke personen of rechtspersonen in te zetten vaartuig.
2. Deze vergunning wordt uitsluitend gebruikt door (medewerkers van) de vergunninghouder of aantoonbaar in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts)personen. De vergunninghouder blijft daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze vergunning.
3. De in beide voorgaande voorschriften genoemde (rechts)personen beschikken op de plaats waar de vergunde activiteit wordt uitgevoerd over een kopie van deze beschikking en tonen deze op eerste vordering aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.

4. De in voorschrift 2 genoemde (rechts)personen zijn aantoonbaar op de hoogte van de inhoud en het doel van deze voorschriften en beperkingen, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. De vergunde activiteiten worden overeenkomstig de ingediende aanvraag en bijbehorende PB uitgevoerd, met inachtneming van de aan deze vergunning verbonden voorschriften en beperkingen (waaronder het in bijlage 4 weergegeven uitgesloten gebied). Bij eventuele strijdigheid van de aanvraag en/of PB met de voorschriften en beperkingen in onderhavige vergunning, prevaleren deze laatste.
6. Alle door of namens het bevoegd gezag te geven aanwijzingen en/of uitvoeringsbepalingen worden binnen de in de aanwijzing bepaalde termijn opgevolgd.
7. Alle correspondentie uit hoofde van deze vergunning kan per reguliere post of per e-mail (wetnatuurbescherming@minez.nl) worden gedaan.

Visintensiteiten per N2000-gebied

8. Als ijkbeeld ter monitoring door EZ (Fisheries Monitoring Center, hierna: FMC) van de verspreiding en intensiteiten van de garnalenvisserij binnen de betrokken Natura 2000-gebieden worden voornamelijk de volgende jaarlijkse maxima aangehouden voor het totaal van alle houders van de onderhavige vergunning, tezamen met de andere houders van een Wnb-vergunning voor de garnalenvisserij:

Natura 2000 gebied	GK visuren	GV visuren
Noordzeekustzone	25.417,92	37.798,08
Oosterschelde	0,00	721,44
Vlakte van Raan	5,04	1026
Voordelta	11,52	1.506,96
Waddenzee	61.062,00	1.000,08
Westerschelde	25,44	1.245,12
Totaal	86.521,92	43.297,68

9. Grote afwijkingen van het in voorgaand voorschrift opgenomen ijkbeeld vanuit de monitoring door het FMC vanuit de black box-data en logboekregistraties, worden door het bevoegd gezag gemeld aan Het Vergunningenhuis (dan wel de zes individuele vergunninghouders) en kunnen aanleiding geven tot het verzoeken om een aanpassing en/of correctie op de PB daar waar uit die afwijking andere (mogelijk significante) effecten op de relevante instandhoudingsdoelstellingen zouden kunnen voortvloeien. Zulks ter beoordeling van het bevoegd gezag.

Voor garnalenvisserij gesloten gebieden

10. Er mag binnen het vergunde visgebied enkel gevist worden in de sublitorale delen van de betrokken Natura 2000-gebieden. Het sublitoraal bestaat in het kader van onderhavige vergunning uit de niet droogvallende gebieden zoals

aangegeven op de meest recente hydrografische kaarten inclusief de niet droogvallende (maar op genoemde kaarten niet ingetekende) geultjes in droogvallende delen zoals weergegeven op die kaarten, zulks ter controle door de betrokken toezichthouders. De veldcontroles op deze bepaling zullen, waar noodzakelijk, door de toezichthouders gestaafd worden aan de hand van de gemeten waterdiepten ter plaatse en de waterstand bij laagwater in getijdentabellen.

11. Er mag niet gevestigd worden op sublitorale mosselbanken, mosselkweekpercelen en op locaties waarop een mosselzaadinvanginstallatie aanwezig is. Ten aanzien van de sublitorale mosselbanken moet een afstandscontour gehanteerd worden van 40 meter gemeten vanaf de sublitorale mosselbanken. De betrokken vergunninghouders kunnen er gezamenlijk voor kiezen in dit verband te gaan werken met een (half)jaarlijks visplan waarin middels kaartmateriaal de sublitorale mosselbanken en daarbij aan te houden afstanden, specifiek aangeduid worden. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het daartoe inwinnen van de beschikbare actuele inventarisatiegegevens.
12. Uitvoering van de garnalenvisserij vindt uitsluitend plaats binnen het binnen de PB getoetste en vanuit de relevante wet- en regelgeving voor de garnalenvisserij formeel toegestane visgebied binnen de relevante Natura 2000-gebieden.
13. Indien gedurende de looptijd van onderhavige vergunning gebieden in de betrokken Natura 2000-gebieden ingesteld en/of gewijzigd worden op grond van artikel 2.5 juncto artikel 2.10 lid 1 sub b van de Wnb-wet (Toegangbeperkende Besluiten), dan dient de garnalenvisserij, waar aan de orde, in overeenstemming met dergelijke besluiten te worden uitgevoerd.
14. Bij besluit van 20 juli 2006 (Staatscourant 17 augustus 2006, nr. 159) en gewijzigd per opvolgende besluiten zijn op grond van artikel 20 van de Nb-wet (nu: artikel 2.5 juncto artikel 2.10 lid 1 sub b), diverse delen van de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Noordzeekustzone (deels of tijdelijk) gesloten. Het navolgende geldt tevens voor opvolgende toegangbeperkende besluiten die de reikwijdte en werking van deze bepalingen onder de Wnb zullen gaan vervangen of wijzigen. Garnalenvisserij is binnen deze gebieden op grond van de onderhavige vergunning wél toegestaan, maar verstoring van de binnen de betreffende gesloten zones aanwezige beschermde soorten moet voorkomen worden. Hiertoe geldt het bepaalde in het hiernavolgende voorschrift. Het aan boord hebben van niet-bemanningsleden (te onderleggen middels een formeel arbeidscontract) en het al dan niet "demonstratie-garnalenvissen" met deze personen of het gebruik van het schip en/of vistuig voor andere doeleinden dan beroepsmatige garnalenvisserij, is binnen voorgenoemde gebieden niet toegestaan.
15. In relatie tot voorgaand voorschrift gelden bij het naderen c.q. varen/vissen langs exemplaren en/of groepen van vogels en/of zeehonden de volgende gedragsregels:
 - a. het vistuig mag niet opgehaald dan wel neergelaten worden;
 - b. er wordt een constant motorvermogen aangehouden met een dusdanig lage vaarsnelheid dat het ontstaan van een hekgolf wordt vermeden;

- c. behalve het motorgeluid zijn overige geluid producerende bronnen niet toegestaan;
- d. de vaarroute dient zo te worden gekozen dat de afstand tussen het schip en de aanwezige vogels en/of zeehonden zo groot als mogelijk is;
- e. bemanningsleden bevinden zich in de stuurhut dan wel benedendeks;
- f. de buitenverlichting wordt (ook wat de hoogte daarvan betreft) tot het, voor het verrichten van de nodige werkzaamheden dan wel ter voorkoming van gevaar, noodzakelijke beperkt en zodanig opgesteld, afgesteld, afgeschermd en ingericht, dat hinderlijke lichtstraling door direct licht voor de relevante beschermde vogelsoorten en zeehonden wordt voorkomen.
- g. er wordt niet geankerd en/of gekeerd;
- h. de bemanning wordt dusdanig geïnstrueerd dat onnodige piekgeluiden zoveel mogelijk worden voorkomen;

Technische voorschriften

- 16. De onderhavige vergunning is enkel geldend voor de garnalenvisserij met gebruik van de traditionele klossenpees, de SeeWing en het bordennet.
- 17. Onderzoeksmatige toepassing van een pulstuig is binnen de kaders van de onderhavige vergunning enkel toegestaan na separate schriftelijk instemming met een deugdelijk onderbouwd wetenschappelijke onderzoeksprogramma. Dit verzoek dient namens de te betrekken houder(s) van de onderhavige vergunning, ingediend te worden door het betreffende onderzoeksinstituut, onder opgaaf van de in te zetten vaartuinnummers. In het programma wordt gespecificeerd op welke locaties en in welke periode wordt gevisst en met welke tuigconfiguratie. Bij het inzetten van méér dan vijf vaartuigen dient door het onderzoeksinstituut en/of de betrokken vergunninghouder(s) een aanvulling op de vigerende PB (bijlages 2A en 2B) bij deze vergunning) te worden aangeleverd bij het voorgenoemd verzoek.
- 17a. Voor zover onderzoeksmatige toepassing van een pulstuig binnen de kaders van de onderhavige vergunning niet overeenkomstig voorschrift 17 is toegestaan, is het de betreffende individuele vergunninghouder niet toegestaan om binnen de betreffende Natura 2000-gebieden een pulstuig (een garnalenvistuig voorzien van elektroden ten behoeve van het opwekken van een elektrisch veld) aan boord te hebben. Dit verbod geldt niet indien beoogd wordt het pulstuig buiten de betreffende Natura 2000-gebieden toe te passen, mits van dit voornemen voorafgaand aan de visreis, melding is gedaan bij het Team natuurvergunningen (wetnatuurbescherming@minez.nl). Gedurende de doorvaart door de betrokken Natura 2000-gebieden moeten het vistuig en daarmee alle componenten die kenmerkend zijn voor het uitoefenen van de pulsvisserij (zoals elektrodenstrengen, modules e.d.) zich uit het water bevinden. De elektrische kabels voor de stroomvoorziening van het pulstuig dienen zich tijdens voorgenoemde doorvaart volledig op de trommel van het vaartuig te bevinden.
- 18. Voor wat betreft het formaat van de opgeviste garnalen, de maaswijdte en vangstsorteerapparatuur gelden de daarop gerichte bepalingen op grond van de (Europese) visserijwet en -regelgeving.

19. Tijdens de visserij moet de zeeflap gedurende het gehele jaar worden gebruikt conform artikel 54 van de Uitvoeringsregeling zeevisserij en de uitvoeringsvorm zoals vastgelegd in artikel 12 van de EG-verordening 3440/84.
20. Het gebruik van een brievenbusnet in plaats van de zeeflap is enkel binnen het Natura 2000 Waddenzee toegestaan. Toepassing in dit gebied is uitsluitend mogelijk in de maanden juni, juli en augustus. Voor een eventuele afwijking van deze periode dienen de aanvragers een gezamenlijk verzoek in per post of per e-mail (wetnatuurbescherming@minez.nl), ter schriftelijke instemming door het bevoegd gezag. Dit verzoek dient vergezeld te gaan van een deugdelijke ecologisch-inhoudelijke onderbouwing. In een aanvullend besluit op de onderhavige vergunning zal de eventuele instemming voor dit afwijkend gebruik vastgelegd worden.

Toezicht & handhaving

21. De vergunninghouder neemt de bepalingen inzake VMS en AIS van artikel 102 en artikel 103 van de Uitvoeringsregeling Zeevisserij ten allen tijde in acht.
22. De op bijlage 3 van deze vergunning vermelde vaartuigen beschikken over een volledig operationeel 'black box'-systeem waarin locatie en vaar- en visserij-activiteit geregistreerd wordt daar waar een door de betreffende vergunninghouder ondernomen vaar- en visreis geheel of gedeeltelijk zal plaatsvinden in Natura 2000-gebied en gevist wordt op (onder andere) garnalen. Dit systeem dient binnen de relevante Natura 2000-gebieden gedurende de vaar- en visreis operationeel te zijn.
23. De technische vereisten voor het voorgenoemd systeem staan vermeld in bijlage 6 bij deze vergunning.
24. Vergunninghouders dienen vijf werkdagen na afgifte van de onderhavige vergunning een installatieverklaring in te sturen naar wetnatuurbescherming@minez.nl onder vermelding van 'installatieverklaring black box'. Zonder ontvangst door het bevoegd gezag van deze verklaring heeft de onderhavige vergunning geen werking in relatie tot de betreffende individuele vergunninghouder.
25. Vergunninghouders dienen vijf werkdagen na afgifte van de onderhavige vergunning een ingevulde en ondertekende toestemmingsverklaring in te sturen naar wetnatuurbescherming@minez.nl onder vermelding van 'toestemmingsverklaring black box'. Hiertoe is een formulier als bijlage 7 aan de vergunning gevoegd.
26. Het actief hebben van een black box gedurende de vaar- en visreis is niet vereist ingeval geen gebruik gemaakt wordt van de onderhavige vergunning voor het vissen in de relevante Natura 2000-gebieden en in deze gebieden enkel doorgevaaren wordt als onderdeel van het vissen buiten de relevante Natura 2000-gebieden.
27. Een wijziging welke van invloed kan zijn op de registratie door de black box van de vaar- en/of visactiviteit (bijvoorbeeld een nieuw net, een nieuwe schroef of een nieuwe lier) dient twee weken voor operationeel worden, gemeld te worden aan wetnatuurbescherming@minez.nl. Ingeval van een

nieuw net welke de vaareigenschappen zal beïnvloeden of een nieuwe schroef dient de leverancier van het black box systeem een nieuw ijking uit te voeren. Deze ijking is voor kosten van de vergunninghouder en wordt in diens opdracht uitgevoerd. De resultaten van de voorgenoemde ijking dient vijf werkdagen vóór het daadwerkelijk operationaliseren van de wijziging ter registratie gemeld te worden aan fmc@nvwa.nl. Ingeval van een nieuwe lier i.c.m. het gebruiken van een Alphanon black box dient vijf werkdagen vóór operationaliseren van de nieuwe lier een verklaring van Alphanon ingezonden te worden naar fmc@nvwa.nl waarin de deugdelijke werking van de lier-sensoren wordt bevestigd.

28. Ingeval van uitval van de blackbox geldt het navolgende protocol:
- Bij constatering op zee: onmiddellijke telefonische melding aan de NVWA (via het FMC; tel.nr: 0900-0388 > keuze 1). Het vaartuig zal vervolgens via de andere beschikbare systemen door het FMC gemonitord worden tot de afronding van de betreffende vaar- en visreis.
 - Opvolgend uitvaren na bovenstaande uitval-melding is slechts mogelijk na melding van reparatie en akkoord daarop vanuit het FMC.
 - Ingeval van verschoonbaar buiten werking blijven van de black box (bijvoorbeeld vanwege levertijd van een defect onderdeel) dient hiervan wederom melding gedaan te worden aan het FMC. Deze uitzondering geldt voor maximaal vijf werkdagen na ontvangst van de uitval-melding. Het vaartuig zal via de andere beschikbare systemen door het FMC gemonitord worden tot afmelding van het buiten werking zijn van de black box door de vergunninghouder bij het FMC. Na de voorgenoemde periode van vijf werkdagen is een vaar- en visreis zonder black box niet toegestaan.
29. De individuele vergunninghouder geeft de EZ-toezichthouders rechtstreeks toegang tot alle black box data en primaire rapportages (vistijden, vislocaties, vis- en vaarsnelheid en visserijactiviteiten).

Zone III

30. Het onder hoofdstuk 11 in de als bijlage 5 bij dit besluit gevoegde 'Toetsingskader Best Beschikbare techniek en visserijpraktijk garnalenvisserij' geldt als de door EZ algemeen geaccordeerde uitwerking van de betreffende bepaling uit het TBB Noordzeekustzone.
31. Het is in 'zone III' (zoals vastgelegd in het TBB Noordzeekustzone) toegestaan te vissen met een traditionele klossenpees met zeeflap of een SeeWing-vistuig met zeeflap.
32. Aanvragen voor toelating van een ander vistuig en/of vistechniek in zone III dienen via de in voorgenoemd Toetsingskader vervatte procedure te verlopen. Een eventuele uitfasering van de in het voorgaand voorschrift genoemde vistuigen binnen de looptijd van de onderhavige vergunning zal als formele wijziging op het onderhavige vergunningbesluit worden vastgelegd.

Vergunninghouders

33. Ingeval van een wijziging in het houderschap van de onderhavige vergunning en/of het aan dat houderschap verbonden vaartuig, dient een schriftelijk verzoek tot wijziging per e-mail te worden ingediend bij het Team natuurvergunningen (via wetnatuurbescherming@minez.nl). De effectuering van de gevraagde wijziging(en) kan pas plaatsvinden na een schriftelijke instemming met en bevestiging van de gevraagde wijziging(en) vanuit het Team natuurvergunningen (vanuit voorgenoemd mailadres).

Toezicht & handhaving

34. De vergunninghouder geeft, overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht, alle medewerking aan de aangewezen toezichthouder(s) en toont deze op eerste vordering aan de daartoe bevoegde toezichthouders en opsporingsambtenaren.
35. Vergunninghouder voert een administratie waarin alle op deze vergunning betrekking hebbende documenten en bewijsstukken ten aanzien de naleving van de voorschriften en beperkingen van deze vergunning zijn opgenomen.

Looptijd/geldigheid

36. De vergunning is geldig tot en met 31 december 2022.

Ter informatie

Op grond van art. 5.1, lid 1 Wnb jo. afdeling 4.1.1. Awb kan een verzoek tot wijziging van de vergunning worden ingediend.

Op grond van artikel 5.4, lid 1 en lid 2, Wnb kan de verleende vergunning worden ingetrokken of gewijzigd.

Op grond van artikel 7.2, lid 2, Wnb kan een last onder bestuursdwang worden opgelegd. Conform artikel 5:32, lid 1, van de Algemene wet bestuursrecht kan een bestuursorgaan dat bevoegd is bestuursdwang toe te passen, in plaats daarvan, aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.

Hoogachtend,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

drs. S.P. Band

MT-lid directie Natuur en Biodiversiteit

Bijlagen:

1. Inhoudelijke overwegingen

- 2A. Passende Beoordeling garnalenvisserij (december 2013)
- 2B. Actualisaties Passende Beoordeling
- 2C. Additionele informatie aanvraag en Passende Beoordeling
- 3. Lijst van vergunninghouders
- 4. Kaart en coördinaten van te vrijwaren visgronden ('6,5%')
- 5. Toetsingskader Best beschikbare techniek en visserijpraktijk
- 6. Black box eisen
- 7. Toestemmingsverklaring black box

Bezwaar

Tegen dit besluit staat op grond van de Algemene wet bestuursrecht voor een belanghebbende de mogelijkheid open een bezwaarschrift in te dienen. Een bezwaarschrift moet binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit worden ingediend bij:

De Staatssecretaris van Economische Zaken
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Afdeling Juridische Zaken
Postbus 40219
8004 DE Zwolle

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en moet ten minste de volgende elementen bevatten:

- a) de naam en het adres van de indiener;
- b) de dagtekening;
- c) een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is, en
- d) de gronden van bezwaar.

Het is raadzaam een kopie van dit besluit bij het bezwaarschrift te voegen.

Publicatie besluit

Op grond van artikel 8 van de Wet openbaarheid van bestuur zal het Ministerie van Economische Zaken onderhavig besluit openbaar maken. De besluiten op grond van de Wnb, waaronder onderhavige, zullen, onder anonimisering van de persoonsgegevens, geplaatst worden op <http://vergunningenbank.overheid.nl/natuurbeschermingswet>

bijlage

Bijlage 1; Wnb; garnalenvisserij; vergunning

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Natuur en Biodiversiteit

Behandeld door
mr. S.N.M. van Dijk

T 070 379 7906
s.n.m.vandijk@minez.nl

Bijlage nummer 1
Horend bij kenmerk DGAN-NB/17023703

Inhoud

1	ONDERWERP AANVRAAG.....	2
2	PROCEDURE	8
3	WETTELIJK KADER	8
3.1	Relevante artikelen Wet natuurbescherming.....	8
3.2	Bevoegdheid.....	8
3.3	Project & geen beheer	9
3.4	Beleid & omvang van het vergunbaar visgebied.....	9
4.	INHOUDELIJKE BEOORDELING	10
4.1	Afbakening	10
4.2	Passende Beoordeling en effectanalyses	10
4.3	Cumulatie	14
5	CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING	16

1 ONDERWERP AANVRAAG

De aanvraag betreft de garnalenvisserij in de Waddenzee, de Noordzeekustzone, de Voordelta, de Westerschelde en Vlake van de Raan. De aanvraag wordt namens een zestal vissers ingediend middels vertegenwoordiging door Het Vergunningenhuis (hierna: de aanvragers). Een specifieke lijst met beoogde vergunninghouders en betrokken vaartuigen is daartoe bij de aanvraag gevoegd.

Nadere omschrijving garnalenvisserij

Wat, waar en wanneer vissen ?

De vergunning wordt gevraagd voor het gebruik van de traditionele garnalenvistuig met klossenpees, het bordennet, de Seewing en de garnalenspuls. De garnalenspuls zal, indien de situatie zich voordoet, alleen worden ingezet in het kader een door een onderzoeksinstituut uitgevoerd en door het bevoegd gezag goedgekeurd onderzoeksprogramma naar innovatieve vismethoden. Zie ook hierna.

De netten zijn voorzien van een zeeflap.

In paragraaf 2.6.1 van de Passende Beoordeling (hierna: PB) is aangegeven dat het gebruik van de brievenbus als tijdelijk alternatief voor de zeeflap geen wezenlijk effect zal hebben op de vispopulatie. Daarom wordt tevens verzocht om vergunning voor het gebruik van de brievenbus in het Natura 2000-gebied Waddenzee als alternatief voor de zeeflap, indien het gebruik van de zeeflap ernstig bemoeilijkt wordt door de aanwezigheid van algen en wieren in de maanden juni, juli en augustus.

Garnalenspulsuig (pulskor)

Vanuit de Europese Commissie kan momenteel enkel op experimentele basis met pulsvistuigen worden gevestigd door een beperkt deel van de vloot.

In de PB is een uitgebreide beschrijving opgenomen van het reeds tot op heden uitgevoerde onderzoek. Er kan met redelijke zekerheid geconcludeerd worden dat de pulskor, wat bijvangsten betreft, aanmerkelijk minder impact op het ecosysteem heeft dan het conventionele garnalenvistuig met de klossenpees. Hetzelfde geldt voor het aspect bodembegroering. Een pulsvistuig dat lichter is dan een traditioneel tuig en is voorzien van minder klossen leidt zeer waarschijnlijk ook tot minder bodembegroering. In dit kader zijn echter ook nog andere aspecten relevant, zoals de mogelijke vangsttoename door een grotere vangstefficiëntie, de overleving van organismen die met het pulsveld in contact zijn gekomen en de formulering van regels m.b.t. pulsparemeters en de controle en handhaving ervan.

Ik onderschrijf bovenstaande.

Het is daarmee nog niet mogelijk om het gebruik van het pulstuig op commerciële schaal vrij te geven. De PB beperkt zich in de effectanalyse dan ook tot de

beoordeling van de onderzoeksmatige inzet van het pulstuig op kleine schaal. Ik verwijs in dat verband naar het specifiek hierop gericht vergunningvoorschrift.

Omvang en uitvoering van de visserij

De garnalenvisserij wordt uitgeoefend door schepen waarvoor een zogenaamde GK- of GV-vergunning (Garnalenvergunning Kustwateren en Garnalenvergunning Visserijzone) is verleend. Aan de bovengenoemde vergunningen zijn diverse technische voorschriften verbonden. Een aantal ervan worden tevens als voorschrift aan de onderhavige vergunning verbonden vanwege hun relevantie voor de relevante beschermde natuurwaarden.

In de praktijk wordt, volgens de aanvragers, door elk van hen maximaal 5.000 uur per jaar gevestigd. De visserij- inspanning zal in de aangevraagde situatie niet toenemen.

Gezien de relatief grote mate van verspreidingsverschillen in de garnalenvisserij over de afgelopen jaren in de betrokken Natura 2000-gebieden ben ik van mening dat het van belang is een actueel uitgangspunt qua visserij-omvang en verspreiding te nemen, mede omdat in de actualisatie op de PB wordt uitgegaan van onderzoek welke mede ziet op de recente visserij-jaren.

De door de NVWA in mijn opdracht uitgevoerde analyses geven een specifiek en accuraat beeld. Haar berekeningen zien op de registratie van de activiteit van 'daadwerkelijk vissen' (vissen: tussen de 0-3 knopen en enkel op de doelsoort garnaal). Ik heb de NVWA-cijfers leidend gemaakt als primair ijkpunt voor het kunnen monitoren van de spreiding en intensiteit van de garnalenvisserij over de diverse Natura 2000-gebieden. Ik heb daartoe, in een daarop gericht vergunningvoorschrift, het aantal visuren over het jaar 2015 van alle Nederlandse vergunninghouders met een vergunning op grond van de toenmalige Nb-wet alsmede op grond van de Wnb genomen als monitoringsbasis voor het verloop van de opvolgende visserij-jaren in relatie tot de geldigheid van de reikwijdte van de PB.

Bij zeer aanzienlijke verschuivingen in spreiding en/of intensiteit kan dit aanleiding zijn om het geheel van alle vergunninghouders te verzoeken een aanvulling op de aangeleverde PB bij mij te laten indienen. Ik merk hierbij nadrukkelijk op dat de verspreiding en/of intensiteiten per Natura 2000-gebied over de jaren bezien, relatief veel kunnen 'bewegen'. Deze variatie is een kenmerk van de normale visserijpraktijk zoals die al decennia lang bestaat. Dat aspect neemt ik bij mijn bovenstaande afweging dan ook in ogenschouw.

Het jaar 2015 is als ijkjaar gebruikt omdat dit jaar naar mijn mening voldoende representatief is voor de garnalenvisserij zoals zij onder de reeds geëxpireerde Nb-wet vergunning en de diverse gebiedsinperkingen is uitgevoerd. De volledige data over het jaar 2016 zullen ook beschouwd worden (in monitorende zin) en bij de monitoring van de opvolgende visserij-jaren betrokken worden.

Overigens merk ik op dat elk van de individuele vissers, vergunninghouder is; zij zullen, bij grote afwijkingen van het opgenomen beeld in visuren, als groep van totale vergunninghouders onder de Wnb hierop worden aangesproken. De weergegeven aantallen visuren gelden voor de gehele groep van in 2015 actieve Wnb-vergunninghouders. Dit beeld omvat derhalve ook de onderhavige groep van zes vissers. Mijn monitoring zal derhalve uitgaan van het geheel van alle Wnb-vergunninghouders voor de garnalenvisserij.

Diverse vigerende inperkingen van het visgebied

Toegangbeperkende besluiten

De garnalenvisserij is binnen de relevante Natura 2000-gebieden deels ingeperkt door op grond van de Nb-wet vastgestelde TBB's voor het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone (19 januari 2016; zie ook hierna), TBB's voor enkele gebieden binnen het Natura 2000-gebied Voordelta: Slikken van Voorne, Hinderplaat, Bollen van de Ooster en de Bollen van het Nieuwe Zand alsmede een TBB voor delen van de Natura 2000-gebieden Waddenzee & Noordzeekustzone (hierna: het TBB Waddenzee).

Voorts gelden er TBB's voor kleine gebieden in het Natura 2000-gebied Waddenzee (bij Breezanddijk en De Vlieter).

Op grond van de privaatrechtelijke toestemmingen vanuit het Ministerie van EZ geldt een verbod op de garnalenvisserij boven mosselpercelen. Ook is het garnalenvissers niet toegestaan te vissen op locaties waar zich een mosselzaadinvanginstallatie bevindt.

Vanuit het TBB Waddenzee geldt van oudsher dat voor de in deze gebieden actieve garnalenvissers daar mogen (blijven) vissen. Zie daartoe ook de voorgaande bespreking onder 'Beleid'. In dit TBB (waarvan de actuele zonering is weergegeven op de meest recente hydrografische kaarten en opvolgend in diverse jaren is aangepast) is daartoe bepaald dat:

- *[...] Beroepsmatig uitgevoerde activiteiten waarvoor het gesloten gebied moet worden betreden dan wel bevaren, of binnen het gebied moet worden drooggevallen c.q. zich men in het gesloten gebied moet bevinden, kunnen, voor zover deze activiteiten noodzakelijkerwijs binnen of deels binnen deze gebieden moeten worden uitgevoerd, worden toegestaan, echter slechts voor zover een vergunning als bedoeld in artikel 19d van de Nb-wet is verleend.
[...]*
- *[...] In de te verlenen vergunning zullen alsdan aan de vergunde beroepsmatige activiteiten nadere voorschriften worden verbonden ter bescherming van de middels deze aanwijzing extra te beschermen natuurwaarden. [...]*

Er is voor mij geen ecologisch-inhoudelijke aanleiding om van dat staande beleid in omgang met dit TBB af te stappen. In de onderhavige vergunningverlening zal ik derhalve de gehanteerde lijn continueren waarvan de achtergrond ligt in de

relatief grote menselijke aanwezigheid in dit Natura 2000-gebied. In deze zij verwezen naar het daarop gerichte specifieke vergunningvoorschrift.

Overige gesloten gebieden

De garnalenvisserij is verder verboden in het referentiegebied Waddenzee (Uitvoeringsregeling Visserij; bijlage 3). Er mag voorts niet op garnalen gevestigd worden in het gebied 'Eems-Dollard' als bedoeld in artikel 20 van de Uitvoeringsregeling visserij en zoals aangeduid in bijlage 6 van die regeling. Hierop zijn enkele ontheffingen verleend; de onderhavige aanvragers beschikken evenwel niet over een dergelijke ontheffing. Tot slot mag niet op garnalen worden gevestigd in het op grond van de Uitvoeringsregeling Visserij gesloten gebieden in het Natura 2000-gebied Vlake van de Raan (Uitvoeringsregeling Visserij; bijlage 3a) (St.Courant 15-11-2016, nr. WJZ/16161912).

Visserij in beschermde gebieden (VIBEG)

De aanvragers verwijzen in relatie tot VIBEG naar de lopende onderhandelingen. Zij stellen dat onderdeel van deze onderhandelingen zien op het afzien van het sluiten van de zone II-gebieden. Zij gaan er vanuit dat de zone II-gebieden toegankelijk blijven en indien dit niet het geval is, de vergunning te zijner tijd op dit punt gewijzigd zal worden.

In dit verband merk ik op dat voor wat betreft de juridische status van deze zones, het vigerend TBB Noordzeekustzone (en waar relevant zulks in combinatie met de vigerende Wnb-vergunning) leidend is. Een eventuele wijziging in dit regime valt buiten het bereik van onderhavige besluitvorming. Met betrekking tot zone II is in het voorgenoemde TBB bepaald dat de garnalenvisserij in deze zone weer kan worden toegestaan via een Wnb-vergunning indien resultaten uit het ten tijde van de vaststelling van het TBB nog lopend onderzoek een conclusie onderbouwen dat deze visserij de ontwikkelingspotentie van het habitatype H1110B in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone niet nadelig zal of kan beïnvloeden. Een dergelijke onderbouwd verzoek is niet binnen de vergunningaanvraag gedaan. Het staat de aanvragers vrij gedurende de looptijd van de onderhavige vergunning middels een deugdelijk onderbouwd wijzigingsverzoek op de onderhavige vergunning, de sluiting van zone II in relatie tot de garnalenvisserij, op te laten heffen.

Zone III

In het TBB Noordzeekustzone is ten aanzien van deze zone aangegeven dat deze gesloten is voor bodemberoerende visserij, met uitzondering van "visserij volgens de best beschikbare technieken en visserijpraktijk". Wat op een zeker moment valt onder de best beschikbare technieken en beste visserijpraktijk is ter beoordeling van het bevoegd gezag, i.c. het Ministerie van EZ. Het toetsmoment op voorgenoemd punt ligt binnen de onderhavige vergunningprocedure.

In de procedure rondom de vergunningverlening op grond van de Nb-wet (inmiddels Wnb)aan de vertegenwoordigers van het andere deel van de Nederlandse garnalenvissers is reeds eerder een document aangeleverd onder de

titel 'Toetsingskader Best beschikbare techniek en visserijpraktijk garnalenvisserij'. Dit kader en de daarin vervatte inhoudelijke analyses hebben voorgelegd in de Regiegroep VIBEG.

Ik onderschrijf de inhoud van dit toetsingskader en de daarin vervatte analyses. Ik constateer dat in die analyses geconcludeerd wordt dat feitelijk nog niet gesproken kan worden van een 'best practice' of 'best beschikbare techniek en visserijpraktijk', zoals genoemd in het VIBEG-akkoord. Naar mijn mening wordt in de analyse voor nu afdoende beargumenteerd waarom de traditionele klossenpees met gebruik van de zeeflap aangemerkt moeten worden als het momenteel best beschikbare vistuig welke goed scoort op aspecten van bodemberoering en bijvangst. Datzelfde geldt voor de Seewing en de traditionele klossenpees met brievenbusnet (zie eerder hierboven voor wat betreft de specifieke additionele voorwaarde tot inzet van het brievenbusnet). Zulks tot het moment dat zich een betere techniek aandient en die techniek zich (afdoende inhoudelijk onderbouwd) als dan beste techniek kwalificeert ten opzicht van de voorgenoemde vistuigen.

Het betreffende toetsingskader maakt onderdeel uit van mijn onderhavige besluitvorming en vormt daarmee, als bijlage, onderdeel van het vergunningbesluit. Het daarin vervatte protocol voor het door een vergunninghouder aanmelden van een andere techniek of vistuig ter kwalificatie van 'best practice' wordt tevens bij deze door mij als formele uitwerking van de bepalingen daaromtrent in het TBB VIBEG aangemerkt.

Bovenstaande betekent dat vooralsnog meerdere technieken die kwalificeren als "best practice" toegestaan kunnen worden in zone III. Wanneer wordt vastgesteld dat een innovatieve techniek op basis van het in hoofdstuk 11 van voorgenoemd toetsingskader zich kwalificeert als 'best beschikbare techniek en visserijpraktijk' zal de toepassing van de hierboven genoemde technieken/praktijken volgens de in dat hoofdstuk vastgelegde procedure uitgefaseerd kunnen worden.

Ik merk hierbij op dat het aanmerken van reeds (lang) in gebruik zijnde vistuigen zich naar de aard niet verenigt met de achtergronden van het zone III-concept (zijnde het stimuleren van innovatie). Desalniettemin ben ik van mening dat, voor nu, de specifiek genoemde tuigen de basis vormen van waaruit de gewenste innovatie verder vorm gegeven kan worden. Het is nu aan de sector en individuele vissers om andere technieken en praktijken aan te melden via de hierboven genoemde procedure. Op die wijze zal de openstelling van zone III weer verengd worden tot die technieken en tuigen die een stap vooruit zetten in de gewenste innovatie en verdere verduurzaming van deze visserij. Ik heb in de nu expirerende Nb-wet vergunning nadrukkelijk de toelating van de voorgenoemde reeds lang in gebruik zijnde vistuigen in zone III verbonden aan de looptijd van die vergunning (tot en met uiterlijk 31 december 2016). Hierbij heb ik aangekondigd dat vanaf 2017 in principe uitfasering van de voorgenoemde technieken zal intreden. Nu evenwel het onderzoek naar de toepassing van het pulsttuig binnen de Natura 2000-gebieden nog niet in voldoende mate afgerond kan worden, ben ik van

mening dat van een dergelijke transitie binnen zone III momenteel nog geen sprake kan zijn.

VISWAD

Met betrekking tot de garnalenvisserij in de Waddenzee zijn er in het kader van 'VISWAD', afspraken gemaakt om te komen tot een stapsgewijze sluiting van gebieden, gekoppeld aan de uitkoop van GK-vergunningen. Dit met het oogmerk om ongestoorde natuurlijke ontwikkeling in bepaalde gebieden meer kansen te geven. De eerste stap in dit kader is gezet en betreft een vrijwillige uitsluiting van garnalenvisgebied binnen de Waddenzee. Deze vrijwillige uitsluiting van visgebied is door de aanvragers verwerkt in hun aanvraag (uitgesloten als aangevraagd visgebied). De coördinaten en het kaartmateriaal horende bij dat uitgesloten gebied zijn als bijlage 4 bij het onderhavige vergunningbesluit gevoegd.

Proefboring Schiermonnikoog

Ik heb een Nb-wetvergunning afgegeven voor proefboringen ten behoeve van een eventuele gaswinning ten noorden van Schiermonnikoog. Deze proefboringen zullen plaatsvinden in gebieden die open zijn voor de garnalenvisserij (zone III). Gedurende de vergunde periode voor de garnalenvisserij zullen gaswinningsinstallaties worden geplaatst. Hierdoor raken de garnalenvissers tijdelijk een deel van hun visgebied in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone kwijt, aldus de aanvragers. De betrokken vissers gaan ervan uit dat, indien de betreffende vergunning in rechte stand houdt, het Ministerie van EZ alsnog afspraken zal maken met de betreffende vergunninghouder over het vergoeden van de schade aan deze vissers. Indien het ministerie hiertoe niet bereid is of geen mogelijkheden ziet, verzoeken de betrokken vissers een evenredig deel van het zone I-gebied open te stellen voor de garnalenvisserij zolang het gebied ten behoeve van de gasboringen gesloten blijft.

Ik merk op dat de aanvragers hun verzoek verbinden aan het in rechte stand houden van de betreffende vergunning. Die procedure is momenteel nog gaande. Ter informatie merk ik in dit verband nog wel op dat het bovengenoemde verzoek van de aanvragers, direct verbonden aan de werking van een eigenstandige Nb-wet vergunning voor een andere activiteit/project, geen onderdeel kan uitmaken van de onderhavige besluitvorming. Ook merk ik op dat de betreffende veiligheidszone rechtstreeks voortvloeit uit artikel 43 van de Mijnbouwwet. Deze beperking komt derhalve nadrukkelijk niet voort uit de Nb-wet vergunningprocedure i.r.t. de betreffende proefboring. Desalniettemin is door een deel van de aanvragers beroep aangetekend tegen de betreffende Nb-wet vergunning. Een uitspraak op dit beroep is ten tijde van afgifte van de onderhavige vergunning nog niet beschikbaar.

Toezicht & handhaving

De implementatie van de black box (plaatsbepaling inclusief de activiteitbepaling 'varen/vissen') diende, conform de afspraken binnen het VIBEG-kader, op 1 januari 2017 te zijn afgerond. De gezamenlijke inzet van de garnalensector en het

Ministerie van EZ was reeds langere tijd om met dat instrumentarium een meer langlopende Nb-wet/Wnb-vergunning te kunnen afgeven.

Het actief hebben van een black box is nu een harde voorwaarde voor het mogen benutten van de onderhavige vergunning. In dat verband verbind ik diverse voorschriften aan de onderhavige vergunning.

Het ontbreken of niet (voldoende) operationeel hebben ervan bij het varen en vissen in de relevante Natura 2000-gebieden door de betrokken vergunninghouders, vormt een overtreding van het betreffende vergunningvoorschrift en zal tot bestuursrechtelijke sancties leiden.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteit wordt korthedshalve verwezen naar de diverse relevante bijlagen.

2 PROCEDURE

Op 22 december 2016 ontving ik uw aanvraag (onder de Natuurbeschermingswet 1998, hierna: Nb-wet). U heeft opvolgend een actualisatie op de PB aangeleverd. Bij brief van 20 januari 2017 (kenmerk: DGAN-NB/17012387) heb ik u verzocht de aanvraag en onderbouwing ervan op specifieke punten aan te vullen c.q. te verduidelijken. De gevraagde aanvulling heb ik van u op 30 januari 2017 ontvangen.

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) in werking getreden. Deze wet vervangt de Nb-wet. Op grond van artikel 9.10, lid 1, van de Wnb worden vergunningaanvragen op grond van de Nb-wet vanaf 1 januari 2017 afgehandeld onder de Wnb.

3 WETTELIJK KADER

3.1 Relevante artikelen Wet natuurbescherming

In relatie tot het betrokken Natura 2000-gebied zijn in deze relevant de artikelen 2.7, lid 2, van de Wet natuurbeheer (hierna: Wnb) en 2.8, lid 1 van de Wnb. De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

3.2 Bevoegdheid

De voorgenomen activiteit valt onder artikel 1.3, lid 1, onder f, sub 2°, van het Besluit natuurbescherming (hierna: het Besluit), luidend: de uitoefening van sleepnetvisserij in zoute wateren.

Op grond van artikel 1.3, lid 5, van de Wnb, artikelen 1.2 en 1.3 van het Besluit en het Besluit mandaat, volmacht en machtiging voor EZ (Staatscourant 29 december 2014, nr. 36678) laatstelijk gewijzigd 14 december 2016 (Staatscourant nr. 68503) in samenhang met het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging voor het directoraat-generaal Agro en Natuur van het Ministerie van EZ (Staatscourant 3 februari 2015, nr. 2582), is de directeur of een MT-lid

van de directie Natuur & Biodiversiteit van het Ministerie van EZ namens de Staatssecretaris van EZ, gemachtigd inzake besluitvorming over vergunningaanvragen op grond van artikel 2.7, lid 2, van de Wnb.

3.3 Project & geen beheer

3.3.1 Beheer

De voorgenomen activiteit vormt een project dat geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van het betrokken Natura 2000-gebied. De voorgenomen activiteit is voorts nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Wnb.

3.3.2 Project/andere handeling

De door u voorgenomen activiteit is een project in de zin van artikel 2.7, lid 2 Wnb. Het betreft een (materiële) ingreep in het natuurlijke milieu.

3.4 Beleid & omvang van het vergunbaar visgebied

Structuurvisie Waddenzee (hierna: SV Waddenzee)

Aangezien in dit geval het afwegingskader van de SV Waddenzee, het afwegingskader van de Vogel- en Habitatrichtlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader, zoals opgenomen in de Nb-wet (inmiddels: Wnb), materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de voorgenoemde SV Waddenzee voldaan.

In relatie tot de onderhavige vergunningaanvraag dient specifiek acht geslagen te worden op de hiernavolgende beleidspassages uit de SV Waddenzee:

Garnalenvisserij

Het verbod om garnalen te vissen op de wadplaten, gelegen in de voor de kokkelvisserij en mosselvisserij permanent gesloten gebieden, kent als achtergrond het doel om meer natuurlijke mosselbanken en zeegrasvelden terug te krijgen in de Waddenzee. Het garnalenvistuig gaat weliswaar niet door de bodem, maar het rolt wel over de bodem en heeft daarmee mogelijk toch effect op de ontwikkeling van mosselbanken en/of zeegras.

Om verstoring van zeehonden en vogels te voorkomen zijn in de Waddenzee de op grond van artikel 20 van de Nb-wet gesloten gebieden tevens gesloten voor alle visvaartuigen. Op dit verbod kunnen vergunningen worden verleend voor activiteiten die geen schade veroorzaken aan de te beschermen flora en fauna.

Ik ga hier verderop in de overwegingen nader op in.

Voor de garnalenvisserij wordt al enkele jaren een vergunning voor het bevissen van de Waddenzee verleend, waarbij inbegrepen het onder strikte voorwaarden bevissen van de gesloten gebieden. Dit laatste werd besloten omdat het een activiteit betreft met een maatschappelijk belang, waarvan tot op heden de schadelijkheid niet is aangetoond. [...] De strategische milieubeoordeling (smb) constateert dat de effecten van de huidige garnalenvisserij voor het overgrote deel beperkt te noemen zijn. Ten aanzien van de onderwaterfauna en mogelijke effecten op de bodem kan schade door garnalenvisserij niet worden uitgesloten. Om deze mogelijke effecten in beeld te krijgen wordt

monitoringonderzoek verricht met het referentiegebied als vergelijking. Op basis van de uitkomsten van voornoemd onderzoek wordt gezien of en in welke mate beperkingen voor de garnalenvisserij noodzakelijk zijn.

Op de uitkomsten van dit onderzoek wordt in de PB nader ingegaan.

4. INHOUDELIJKE BEOORDELING

Voor een project kan alleen een vergunning verleend worden als een PB gemaakt is door de aanvrager, rekening houdend met instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. De bij de aanvraag gevoegde PB en bijbehorende actualisatie (door mij beschouwd als een nieuwe PB) biedt de grondslag voor de (nadere) vaststelling van de aard en omvang van de gevolgen (mede gelet op de eventuele cumulatie van gevolgen). In de PB zijn de effecten getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen uit het aanwijzingsbesluit betreffende de eerder genoemde diverse Natura 2000 gebieden.

De gevraagde vergunning kan slechts verleend worden, indien ik mij ervan heb kunnen verzekeren dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden. In het navolgende volgt mijn beoordeling van de effectenanalyse zoals neergelegd in de PB.

4.1 Afbakening

Gebied

De aangevraagde visserij vindt plaats in de Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone, Waddenzee, Voordelta, Vlake van de Raan en Westerschelde.

Gevolgen

Ten behoeve van de beoordeling van de gevolgen is in de aangeleverde PB en de daarop aangeleverde actualisaties, geïnventariseerd welke in redelijkheid denkbare typen van gevolgen onderzocht moeten worden. Waar relevant wordt op enkele specifieke aspecten in het onderstaande nader ingegaan.

De diverse beschermde waarden en de relevante instandhoudingsdoelstellingen van het betrokken Natura 2000-gebied staan vermeld op www.rijksoverheid.nl ('Onderwerpen' > 'Landbouw, natuur en voedsel' > 'Natuur en Biodiversiteit' > 'Natura 2000').

Conclusie afbakening

Ik ben van oordeel dat de afbakening van het gebied, gevolgen en natuurwaarden dat door de aangevraagde activiteit beïnvloed zou kunnen worden in de PB op een juiste wijze heeft plaatsgevonden.

4.2 Passende Beoordeling en effectanalyses

Passende Beoordeling

De PB uit december 2013 is door de aanvragers als basis gebruikt voor de nu door hen aangeleverde PB. Daarbij is gebruik gemaakt van de in de periode 2014-2016 nieuw verschenen relevante wetenschappelijke literatuur en enkele

relevante eerder verschenen artikelen en rapporten. Met name wat betreft het aspect bodemberoering is waardevolle nieuwe informatie beschikbaar gekomen uit onderzoek met experimentele bevissing in zowel de Waddenzee (Glorius et al., 2015) als de Voordelta (Schellekens et al., 2014).

Effectanalyses

In de PB wordt een aantal effectcategorieën onderscheiden en per relevant Natura 2000-gebied besproken. Ik onderschrijf de juistheid en volledigheid daarvan. In het onderstaande zal ik nog kort specifiek ingaan op enkele specifieke aspecten. Voor het overige verwijs ik naar de inhoud van de PB en de actualisatie daarop.

Actueel wetenschappelijk onderzoek naar bodemberoering

Ik onderschrijf de stellingname dat effecten die vanwege de grote natuurlijke variabiliteit niet of maar korte tijd waarneembaar zijn, niet beschouwd kunnen worden als wezenlijke effecten op de natuurlijke kenmerken van een gebied en dus ook niet als significante effecten.

Mosselbanken (als onderdeel van H1110, H1130, H1140 en H1160)

In de PB wordt geconcludeerd dat garnalenvissers sublitorale gebieden met mosselzaad en mosselen zullen mijden en dat bij een eventuele bevissing de sterfte van mosselen door bevissing slechts een beperkt deel van de aanwezige mosselen zal betreffen (waarvan ook de natuurlijke sterfte zeer hoog is). Het is daarmee zeer onwaarschijnlijk dat de garnalenvisserij een significante invloed heeft op (de ontwikkeling van) mosselbanken (verschillende stadia van ontwikkeling) als natuurlijk kenmerk van H1110A.

De eindconclusie kan daarmee zijn dat het buiten redelijke twijfel vaststaat dat garnalenvisserij geen significante effecten heeft op mosselbanken als natuurlijk kenmerk van de onderhavige Natura 2000 gebieden.

Voedselvoorraad vogels

Een indirect effect van bodemberoering door garnalenvisserij op vogels is denkbaar indien de voedselvoorraad zou worden aangetast. In de PB is voldoende beargumenteerd dat indirecte (voedselketen)effecten van bodemberoering door de garnalenvisserij op visetende vogels zijn uit te sluiten. Een effect op schelpdiervoorraden is wel denkbaar indien schelpdieren door bodemberoering worden beschadigd of gedood.

De garnalenvisserij zou effecten kunnen hebben voor visetende vogels (aalscholver, fuut, sterns, meeuwen, zaagbekken, roodkeelduiker) indien het voedselaanbod door de bijvangst van (kleine) vissen significant wordt verlaagd. Het effect van de bijvangsten op de populaties van deze soorten wordt (nader onderbouwd in de PB) echter gering geacht. Bij het overboord zetten van bijvangst worden deze voornamelijk gegeten door meeuwen, visdief en grote stern en zijn daardoor van (positieve) invloed op groei en instandhouding van deze populaties. Een effect van de garnalenvisserij via de aantasting van de voedselvoorraad van deze soorten wordt daarom niet aannemelijk geacht.

Schelpdieretende zee-eenden (eidereenden, zwarte zee-eenden en toppereenden) foerageren op *spisula* en *ensis*. Beide soorten schelpdieren worden in de garnalenvisserij nauwelijks bijgevangen, aangezien deze soorten ingegraven leven en het garnalennet niet door maar over de bodem gaat en deze slechts licht beroert. Zowel *spisula* als *ensis* kennen een zeer ruime verspreiding in de Nederlandse kustwateren. Met name het bestand van *ensis* is de afgelopen jaren enorm. De omvang van de populaties van deze schelpdieren wordt met name bepaald door het succes van de broedval. Het effect van garnalenvisserij op deze populaties wordt door Jongbloed ingeschat als waarschijnlijk klein.

In dit verband merk ik wel op dat het vanuit de te bereiken instandhoudingsdoelstelling voor de zwarte zee-eend het desalniettemin, vanuit het voorzorgsbeginsel en het nog niet bereikte doel qua draagkracht, noodzakelijk kan zijn om middels een daarop gerichte toegangsbeperking binnen de betrokken Natura 2000-gebieden, extra rust en bereikbaarheid van voedsel voor deze soort te realiseren. Ik ga daar verderop in deze overwegingen nader op in.

Verstoring van zeehonden

Reeds bij de eerdere vergunningverlening op grond van de Nb-wet is erkend dat van een garnalenvaartuig dat rustig aan het vissen is, geen dreiging voor zeehonden uitgaat. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de verstoring van zeehonden een significant effect heeft op de populaties. Verstoring van foeragerende zeehonden door garnalenvisserij is een niet te verwachten effect. De zeehond kan een garnalenvaartuig gemakkelijk ontwijken. Verstoring van rustende of zogende zeehonden is wel mogelijk; indien zeehonden te vaak verstoord worden zou dit nadelige effecten kunnen hebben op hun conditie. Voorkoming van verstoring is in het bijzonder van belang in de periode dat zeehonden jongen hebben. Veelvuldige verstoring zou ertoe kunnen leiden dat jongen onvoldoende gezoogd worden. De reactieafstand van zeehonden voor verstoring hangt samen met het type verstoringbron en de locatie van een verstoringbron ten opzichte van de zeehonden. Het verstorend effect van beroepsscheepvaart op zeehonden die op zandplaten rusten, kan doorwerken tot een afstand van 200-300 m. De effecten van de garnalenvisserij zijn echter gering omdat geluid en beweging relatief regelmatig zijn zodat zeehonden hieraan wennen.

In de Waddenzee zijn voorts ter voorkoming van de verstoring van (zogende) zeehonden jaarlijks bepaalde gebieden middels een TBB afgesloten voor betreding en doorvaart. Het is garnalenvissers in de zones benoemd in het TBB Waddenzee echter toegestaan om het gehele jaar in deze gebieden te vissen. Voor deze vissers is een uitzondering gemaakt omdat ervan wordt uitgegaan dat zeehonden gewend zijn aan de regelmatig verschijnende, langzaam varende garnalenvaartuigen waarvan geen dreiging uitgaat. Binnen de gebieden benoemd in dit TBB gelden de specifieke vergunningvoorschriften wanneer langs een groep rustende en/of zogende zeehonden wordt gevaren.

Verstoring van vogels

Zowel de eidereend als de zwarte zee-eend kennen een zeer groot verspreidingsgebied en deze soorten zullen zich met name concentreren op locaties met een hoger voedselaanbod zoals schelpdierbanken. Er is volgens de stellingen in de PB geen specifieke overlap tussen schelpdiervisserij en concentraties vogels. Tevens is in de voorgaande Nb-wet vergunning voor deze visserij als voorschrift vastgelegd dat grote groepen vogels binnen de betrokken Natura 2000-gebieden niet mogen worden verstoord. Gelet op het grote verspreidingsgebied van op zee voorkomende vogelsoorten en het geringe oppervlak dat hiervan op een bepaald moment wordt verstoord door garnalenschepen, is het niet te verwachten dat de garnalenvisserij grote effecten heeft op de draagkracht van Natura 2000 gebieden. Hierbij merk ik wel op dat het vanuit de relevante instandhoudingsdoelstellingen in relatie tot de resteffecten van deze verstoring noodzakelijk kan zijn om specifieke voorkomens van de zwarte zee-eend en secundair de eidereend, additioneel te beschermen vanwege met name de slechte staat van instandhouding van de zwart zee-eend. Waar relevant is/zal dit middels een TBB gereguleerd worden.

Emissies

Voor de berekening van de effecten van stikstof op de instandhoudingsdoelen is met ingang van 1 juli 2015 de Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. In deze regeling is de Aerijs Calculator 2015 versie december 2015 als rekeninstrument aangewezen om de hoogte van de extra stikstofemissie en -depositie te bepalen wanneer sprake is van wijziging of uitbreiding van de activiteit. Er behoeft alleen voor de toename van de stikstofdepositie die het gevolg is van de uitbreiding of wijziging van de activiteit ten opzichte van de feitelijke stikstofdepositie die de activiteit veroorzaakte voor de inwerkingtreding van het PAS-programma een beroep te worden gedaan op de ontwikkelingsruimte die op grond van het programma beschikbaar is, althans als de grenswaarde wordt overschreden. Voor de voor 1 januari 2015 veroorzaakte feitelijke depositie wordt geen ontwikkelingsruimte toegedeeld, want deze feitelijke depositie maakt immers onderdeel uit van de achtergronddepositie waarmee AERIUS heeft gerekend en die is meegenomen in de PB die ten grondslag ligt aan het programma. Derhalve kan bij de toestemmingverlening voor de stikstofdepositie die het geheel van de vergunninghouders veroorzaakte vóór de inwerkingtreding van het programma worden verwezen naar de PB van het programma.

In het onderhavige geval van de garnalenvisserij kan geconcludeerd worden dat het gaat om een voortzetting van een reeds lang bestaande activiteit. De uitstoot van stikstof door de garnalenvisserij is meegenomen in de PB van het PAS-programma en maakt daarmee onderdeel uit van de achtergronddepositie. Hoewel de inzet in de garnalenvisserij van jaar tot jaar kan variëren, is de huidige inzet ten opzichte van situatie zoals deze bestond bij de invoering van het PAS-programma niet toegenomen. Daarbij kan nog worden opgemerkt dat de fluctuaties in het aantal pk-dagen vooral samenhangen met het feit dat binnen de vloot van vaartuigen < 300 pk afhankelijk van de vangsten en de visprijzen wordt overgeschakeld van de garnalenvisserij naar de visvisserij en vice versa. Dat

betekent dat indien de inzet in de garnalenvisserij toeneemt de inzet in de visvisserij afneemt. De totale (gezamenlijke) hoeveelheid stikstof emissies van de vloot neemt dan dus niet toe. Nu de emissies van de garnalenvisserij deel uitmaken van de achtergronddepositie is een berekening met de AERIUS calculator niet aan de orde. Tevens kan een dergelijke berekening achterwege blijven aangezien geen sprake is van een toename of wijziging van de activiteit.

4.3 Cumulatie

Bij vergunningverlening voor een project dient een beoordeling plaats te vinden van de cumulatieve gevolgen indien het project, afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of handelingen, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied. Vergunning kan alleen verleend worden als het project afzonderlijk of in combinatie met andere projecten geen significante gevolgen heeft.

Ik heb hiervoor reeds geconcludeerd dat de uitvoering van de voorgenomen activiteit zelfstandig beschouwd, niet kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het betreffende Natura 2000-gebied of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het betreffende gebied is aangewezen. Ik concludeer dat in de aangeleverde PB een volledige en juiste cumulatie-toetsing is uitgevoerd. Op drie samenlopende activiteiten ga ik het onderstaande nog nader in.

Mosselvisserij

Ten aanzien van de kweek op kweekpercelen geldt dat deze activiteit kan worden aangemerkt als een reeds bestaande activiteit waarvoor geen Nbw-vergunning noodzakelijk is. De effecten van deze activiteit kunnen geacht worden in de omgeving te zijn verdisconteerd. De effecten van de kweek van mosselen op kweekpercelen zijn derhalve buiten de aangeleverde cumulatietoets gebleven.

Voor de mosselzaadvisserij is op dit moment een meerjarige Nb-wet (inmiddels Wnb-) vergunning van kracht. Voor zowel de voorjaars- als najaarsvisserij wordt daarbij telkens een separate toestemming gegeven voor het specifieke visplan per voor- en/of najaarsmosselvisserij.

In de PB is aangegeven dat garnalenvissers gebieden met mosselen mijden vanwege het risico dat het net vastloopt of wordt beschadigd en de vangst wordt vervuild met mosselen. Alleen al om deze reden kan er feitelijk geen sprake kan zijn van samenloop van effect vanuit het aspect van bodemberoering. Daaraan kan nog worden toegevoegd dat er momenteel sprake is van een transitie van mosselzaadvisserij van de bodem naar de invang van mosselzaad met MZI installaties. Deze transitie is gericht op de verbeteropgave van habitattype H1110A in de Waddenzee.

Voor wat betreft bijvangst geldt dat de bijvangst van vis tijdens de mosselvisserij minimaal is. Door de lage snelheid waarmee de mosselkor over de bodem wordt voortgetrokken kan deze door vissen gemakkelijk worden ontweken. De

maaswijdte van de kor is ca. 8 cm, waardoor kleine vissen, maar ook kleine krabben en garnalen die toch in de kor terecht zijn gekomen nog door het net kunnen ontsnappen. Een direct effect van de mosselvisserij op de visstand of het voedselaanbod voor visetende vogels is daarmee uitgesloten. Van een cumulatief effect met garnalenvisserij kan in dit kader dus geen sprake zijn.

Wat betreft mogelijke effecten door verstoring van de relevante beschermde soorten (vogels en zeehonden) is van belang dat voor vogels en zeehonden voor wat betreft een langzaam varende vissersvaartuig geen bedreiging uitgaat. Vaak zoeken vogels en zeehonden zelf de nabijheid van een vissersvaartuig op vanwege de mogelijkheid om daar voedsel te bemachtigen. Voor zover vissersvaartuigen droogvallende platen naderen waar vogels foerageren of zeehonden rusten/zogen, is wat vogels betreft zeker geen cumulatief effect te verwachten. Wat de mogelijke verstoring van zeehonden betreft is van belang dat in zowel de Nbwet-vergunning voor de garnalenvisserij als die voor de mosselvisserij er voorwaarden zijn gesteld die gericht zijn op minimalisering van deze verstoring. Gelet op het weinig versturende karakter van vissersvaartuigen en de getroffen maatregelen is het daarom zeker dat geen sprake zal kunnen zijn van een cumulatief negatief effect op zeehonden.

Spisulavisserij en ensisvisserij

In relatie tot de handkokkel-, spisula- en ensisvisserij ben ik van mening dat enige fysieke overlap aanwezig kan zijn met de spisula- en ensisvisserij. De spisulavisserij vindt momenteel evenwel niet plaats binnen de relevante Natura 2000 gebieden en de ensisvisserij is zeer beperkt van omvang en sorteert, met in acht name van de gestelde vergunningvoorschriften, geen significante effecten op de relevante instandhoudingsdoelen. De overlap in garnalenvisserij en ensisvisserij, welke enkel op grote ensisexemplaren vist, beslaat ruimtelijk een klein oppervlakte waardoor, ook cumulatief, op voorhand kan worden uitgesloten dat er wezenlijke aantasting van de instandhoudingsdoelen zal optreden.

Zandsuppleties

Op 12 augustus 2013 is in het kader van de Ontgrondingenwet een vergunning verleend voor het tot en met 31 december 2017 winnen van maximaal 60 miljoen m³ zeezand ten behoeve van suppleties langs de gehele Nederlandse Noordzeekust. Dit betekent dat kustsuppleties in de vergunningperiode van de garnalenvisserij plaats zullen vinden. Zandsuppleties moeten dus worden meegenomen in de cumulatietoets.

Door, of in opdracht van, Rijkswaterstaat wordt jaarlijks gemiddeld 12 miljoen m³ zand gesuppleerd om kusterosie tegen te gaan. Tegenwoordig wordt het grootste deel van dit zand aangebracht op de onderwateroever. Daarnaast wordt soms een deel van dit zand aangebracht op het strand door middel van strandsuppleties. De belangrijkste gevolgen van zandsuppleties zijn de bedekking van bodemdieren die op het strand en op en in de onderwaterbodem aanwezig zijn, met als gevolg de mogelijke vermindering van het voedselaanbod voor vogels en zeezoogdieren en de verstoring van vogels en zeezoogdieren.

De bedekking van bodemdieren op het strand en de gevolgen hiervan voor vogels die op het strand broeden of foerageren kan in deze cumulatie-analyse buiten beschouwing blijven, omdat garnalenvisserij geen vergelijkbare gevolgen heeft.

De bedekking van de onderwaterbodem leidt tot sterfte van bodemdieren in het gebied waar de suppletie plaatsvindt. Daarnaast kan vis tijdens en na een suppletie verdreven worden. In de in de PB aangehaalde rapportage wordt, op basis van de daarin berekende percentages, gesteld dat het zeer onwaarschijnlijk is dat zwarte zee-eenden de afgelopen jaren effecten hebben ondervonden van bedekking van hun voedsel. Voor eidereenden (die minder aangewezen zijn op spiculabanken) komt men tot een overeenkomstige conclusie.

De rapportage berekent ook de oppervlakte die verstoord wordt door vaarbewegingen. Men komt voor de Noordzeekustzone en de Voordelta op een permanent verstoord oppervlak van 0,9 en 0,1 %. De zwarte zee-eend is gevoelig voor verstoring door schepen; uit de relevante wetenschappelijke literatuur blijkt deze soort echter ook zeer mobiel, zeker in reactie op verstoring. Geconcludeerd wordt dat effecten door verstoring, gezien het kleine oppervlak dat wordt verstoord en de grote 'natuurlijke mobiliteit' van de zwarte zee-eend, uiteindelijk leidend tot populatie-effecten, verwaarloosbaar moeten worden geacht.

In dit verband merk ik wel op dat het vanuit de te bereiken instandhoudingsdoelstelling voor de zwarte zee-eend het desalniettemin, vanuit het voorzorgsbeginsel en het nog niet bereikte doel qua draagkracht, noodzakelijk kan zijn om middels een daarop gerichte toegangsbeperking binnen de betrokken Natura 2000-gebieden, extra rust en bereikbaarheid van voedsel voor deze soort te realiseren.

Van cumulatieve gevolgen van garnalenvisserij en zandsuppleties voor het voedselaanbod van schelpdieretende vogels als zwarte zee-eenden en eidereenden is dan ook geen sprake, aangezien zoals hierboven al opgemerkt, het garnalenvisttuig nauwelijks gevolgen heeft voor schelpdieren die in de bodem zijn ingegraven.

5 CONCLUSIE VERGUNNINGVERLENING

Met de door u uitgevoerde PB (en daarop aanvullende actualisatie) als bedoeld in artikel 2.8, lid 1, van de Wnb is de zekerheid verkregen dat met het uitvoeren van de aangevraagde activiteit, rekening houdend met de relevante instandhoudingsdoelstellingen en met inachtneming van de in de vergunning opgenomen voorschriften, waaronder mitigerende maatregelen, geen aantasting zal optreden van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden.

Op grond van het bovenstaande ben ik van mening dat de gevraagde vergunning, onder de opgenomen voorschriften en beperkingen, kan worden verleend.